

Lunds Universitet
Sociologiska institutionen

En kriminalpolitisk hegemoni?

Ett hegemoniteoretiskt perspektiv på riksdagens kriminalpolitik

Författare: Fabian Prestjan Fogelberg

Kandidatuppsats: SOCK10,, 15 hp

Vårterminen 2023

Handledare: Goran Basic

Författare: Fabian Prestjan Fogelberg

Titel: En kriminalpolitisk hegemoni? - Ett hegemoniteoretiskt perspektiv på riksdagens kriminalpolitik

Kandidatuppsats: SOCK10, 15 hp

Handledare: Goran Basic

Sociologiska institutionen, vårterminen 2023

ABSTRAKT

De svenska riksdagspartierna uppvisar gemensamma drag i de kriminalpolitiska förslag som kommuniceras i deras politiska dokument. Dessa politiska förslag har kritiserats från vetenskapligt håll för bristfällig förankring i den kriminologiska forskningen, samt för att konstruera sätt att mäta allmänhetens uppfattning i de berörda frågorna, på ett sätt som legitimerar den förda politiken. Syftet med denna uppsats är att analysera de åtta riksdagspartiernas kriminalpolitik utifrån teorin om hegemoni för att utreda om riksdagens kriminalpolitik uppvisar drag av en dominant ideologi, samt om det är möjligt att tolka denna dominant ideologi som ett uttryck för hegemoni. Uppsatsen utgår från en innehållsanalys av riksdagspartiernas kriminalpolitiska dokument kombinerad med en konstruktionistisk analys utifrån hegemonibegreppet. Utifrån denna analys framgår att det förekommer en dominerande ideologi i den svenska kriminalpolitiken, som huvudsakligen betonar repressiva åtgärder mot brottsligheten och framställer brottslighet som en konsekvens av bristande kontroll. Vidare framgår hur denna dominerande ideologi faller inom ramarna för hegemoni, där den tolkas utgöra ett sätt för regering och riksdag att upprätthålla och legitimera sin makt.

Nyckelord: hegemoni, svensk kriminalpolitik, riksdagen, politiskt ledarskap, otrygghet, det allmänna rättsmedvetandet.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning

1: Inledning	1
1.1: Syfte	2
1.2: Frågeställningar	2
2: Teori	3
3: Tidigare forskning	6
3.1: Otrygghet	6
3.2: Det allmänna rättsmedvetandet	7
4: Metod och material	10
4.1: Metod	10
4.2: Material	11
4.3: Urval	13
4.4 Metodologiska problem	14
5: Resultat	15
5.1: Vänsterpartiet (V)	15
5.2: Miljöpartiet (MP)	16
5.3: Socialdemokraterna (S)	16
5.4: Centerpartiet (C)	18
5.5: Liberalerna (L)	18
5.6: Moderaterna (M)	19
5.7: Kristdemokraterna (KD)	20
5.8: Sverigedemokraterna (SD)	21
5.9: Tidöavtalet	22
6: Analys:	23
6.1: Finns det en dominerande kriminalpolitisk ideologi hos de åtta riksdagspartierna?	23
6.2: Om det finns en dominerande kriminalpolitisk ideologi, hur ter sig denna?	25
6.3: Hur kan Gramscis teori om hegemoni användas för att förklara den svenska kriminalpolitikens dominerande ideologi?	25
7: Sammanfattning	28
8: Avslutning och vidare diskussion:	29
Källförteckning:	30

1: Inledning

Det svenska riksdagsvalet 2022 var på många sätt speciellt. Bland annat kom Sverigedemokraterna för första gången att ingå i ett regeringsunderlag genom *Tidöavtalet* (2022), ett avtal som enligt TT (2022) säkrade Sverigedemokraternas stöd för en regering bestående av Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna, i utbyte mot att de fick inflytande över regeringspolitiken.

En annan viktig del i valet 2022 var hur debatten inför valet, såväl som det senare formulerade *Tidöavtalet*, till stor del kom att präglas av ämnena lag och ordning, samt problemet med brottsligheten. Det framstår i den kriminalpolitiska debatten både innan och efter valet, som att denna präglas av en utbredd konsensus där det som i diskursen kallas för "hårdare tag", alltså att debatten främst fokuserar på repression i form av utökad övervakning och hårdare straff har dominerat. Bland andra Andersson & Nilsson i *Svensk kriminalpolitik* (2017:153) menar att denna typ av kriminalpolitik har varit dominerande på den svenska politiska arenan sedan 80-talet, när de menar att det tidigare paradigmet, där bland annat sociala, och reparativa, förebyggande metoder dominerade, ersattes av det nya, med ett därpå följande fokus på individualprevention och straffmätningens proportionalitet till hur klandervärt brottet anses vara (2017:167). Denna nya paradigm menar Andersson & Nilsson (2017:168) har utmynnat bland annat i en straffrätt som inte ser till straffets förmåga att rehabilitera den dömda och förbättra den framtida brottspreventionen, utan betonar en bild av den kriminella som ansvarig för sina egna handlingar. Detta, menar författarna (2017:213), tar sig ofta uttryck i ett stöd för hårdare straff och fler poliser. Samma sak kan iakttas i Brottsbalken (BrB inl:3), som uppger att mätningen av påföljder ska ta avstamp i brottets straffvärde (det vill säga hur klandervärt brottet anses vara) istället för att, som tidigare varit fallet, se till allmänhetens laglydnad och den dömdes återintegrering i samhället .

Det intressanta här blir att det inte kan sägas att den förda politiken är grundad i ett enhetligt allmänt stöd eller i vetenskaplig konsensus. Till exempel visar en studie utförd av Tham & Jerre (2010:51) att respondenter från allmänheten, när de gjorde informerade beslut, dömde kriminella lika hårt eller mildare än de påföljder som utdelas i domstolen. Detta trots att de i samma studie

uppgav att de anser att straffen är för låga (ibid). Även Sahlin Lilja skriver i sin avhandling *The Emergence, Establishment and Expansion of Fear of Crime Research in Sweden* (2021:123) att mätningar av allmänhetens rädsla för brott och otrygghet uppvisar för många metodologiska problem för att anses utgöra gott underlag. Vetenskaplig kritik mot den förda politiken har vidare lyfts av Andersson & Nilsson, (2017:220), som bland annat menar att inkapacitering (frihetsberövande) inte har vetenskapligt underbyggda positiva effekter. De (2017:168) argumenterar också för att detta perspektiv tenderar att överskatta individens autonomi och därmed inte tar till sig de vetenskapliga rön om att orsaker till brottsligheten kan stå att finna i exempelvis socioekonomisk bakgrund och fördelningspolitik .

Med denna bakgrund framgår att den genomförda politiken inte kan förklaras med vare sig vetenskapens eller allmänhetens enhetliga stöd, och att det behövs en annan förklaringsmodell för att utveckla och tolka den kriminalpolitiska verkligheten. Den italienska filosofen och lingvisten Antonio Gramsci använder sig *Prison Notebooks-Selected Readings* (1971) av teorin om hegemoni, något som definieras av Thomas R Bates (1975:360) som den dominans över kulturen som används av maktskiktet för att konstruera det övriga samhällets medgivande och stöd. Denna förklaringsmodell menar jag kan användas för att förklara varför den kriminalpolitik som idag förs har etablerats, samt hur och varför den dominerar hos riksdagspartierna.

1.1: Syfte

Syftet med denna uppsats är att analysera de åtta riksdagspartiernas kriminalpolitik utifrån teorin om hegemoni, för att utreda om riksdagens kriminalpolitik uppvisar drag av en dominant ideologi, samt om det är möjligt att tolka denna dominanta ideologi som ett uttryck för hegemoni.

1.2: Frågeställningar

De frågeställningar som kommer utgöra basen till denna studie är följande:

1: Finns det en dominerande kriminalpolitisk ideologi hos de åtta riksdagspartierna?

Denna frågeställning ämnar utreda huruvida det förekommer liknande drag hos riksdagspartiernas kriminalpolitik och om det därmed går att tala om en dominerande ideologi. Med dominerande ideologi avses blocköverskridande likheter hos de studerade partierna avseende deras respektive kriminalpolitik.

2: Om det finns en dominerande kriminalpolitisk ideologi, hur ter sig denna?

Denna frågeställning ämnar utreda hur en eventuell dominant kriminalpolitisk ideologi ter sig. Detta är av intresse för att ge värde till föregående frågeställning, då det kompletterar den deskriptiva analysen i den första frågeställningen. Detta behövs för att sedan kunna dra slutsatser om orsaker till en eventuell ideologisk dominans, men också för att förklara hur detta fenomen kan analyseras med hjälp av teorin om hegemoni som presenteras i följande frågeställning.

3: Hur kan Gramscis teori om hegemoni användas för att förklara den svenska kriminalpolitikens dominerande ideologi?

Denna frågeställning ämnar svara på hur en dominant kriminalpolitisk ideologi hos de svenska riksdagspartierna kan tolkas och analyseras. Målet med denna frågeställning är att göra en ansats till att härleda orsakerna bakom en hur en eventuell ideologisk dominans etablerats och konstruerats, samt att kunna föra vidare diskussionen för att utveckla en koherent systemkritisk diskussion om den svenska kriminalpolitiken i fortsatt forskning. Denna frågeställning utgör också uppsatsens huvudsakliga del.

2: Teori

Det teoretiska ramverk som i denna uppsats används är teorin om hegemoni. Hegemoni, ett ord som är synonymt med dominans eller maktutövning, används av Antonio Gramsci för att beskriva hur klassamhället och rådande fördelning av produktionsmedel upprätthålls på andra plan än det ekonomiska. Gramsci menar att det inte räcker med att upprätthålla en ekonomisk dominans. Tvärtom behöver den makthavande klassen också upprätthålla den på det kulturella fältet, alltså utöva kulturell hegemoni. Thomas R Bates skriver i *Gramsci and the Theory of Hegemony* (1975:353) att Gramsci menar att hegemoni tar sig uttryck i kontrollen över

utbildning och kunskap, och kontroll över kulturen. Detta gör i sin tur att man konstruerar samtycke, där den rådande hegemonin ses som den enda plausibla lösningen. Detta kallar Gramsci enligt Bates (ibid.) för falskt medvetande, och innebär i det samhälle som Gramsci presenterar att kapitalismen inte bara påverkar ens materiella förhållanden (genom exempelvis lönearbete), utan också intellektuellt och kunskapsmässigt. Detta gör att den klass som har materiella intressen av en revolution eller andra politiska förändringar inte handlar i sitt eget klassintresse (ibid).

Gramsci drar i *Prison Notebooks* (1971:57), utifrån en analys av den italienska historien, slutsatsen att en social grupps dominans manifesteras på två sätt: dominansen av antagonistiska grupper, som antingen likvideras eller underordnas makten samt leder vänligt sinnade grupper, samtidigt som den genom de intellektuella måste utöva ett intellektuellt och moraliskt ledarskap. Detta ledarskap menar Gramsci att gruppen redan måste utöva för att överhuvudtaget nå en position där den kan få regeringsmakten.

Gramsci (1971:12) skriver att de intellektuella har funktionen att de utövar både den sociala hegemonin och styr den politiska regeringen. Han menar att detta sker på två sätt. För det första genom det "spontana" medgivande som den dominerande gruppen får från resten av samhället, något som sker på grund av den prestige och förtroende som den dominerande gruppen åtnjuter på grund av dess position och funktion i den materialistiska fördelningen. För det andra utövar de intellektuella tillhörande den hegemoniska gruppen, dominans genom statsmakten och statens tvångsmedel (ibid.). Gramsci menar att denna makt tvingar icke-konforma personer till konformitet genom det juridiska systemet. Med intellektuella menar Gramsci (1971:8-9) i detta sammanhang de som utövar funktionen hos en intellektuell under specifika förhållanden. På samma sätt som alla människor kan sy något utan att bli skraddare, eller laga en möbel utan att vara en snickare, handlar rollen som intellektuell om när och var den handlingen utförs. Alltså menar Gramsci (ibid.) med intellektuella de som huvudsakligen fokuserar sitt arbete till intellektuell aktivitet snarare än till fysiskt arbete. Målet för en grupp som vill vara dominerande eller upprätthålla sin dominans, är enligt Gramsci (1971:10) att knyta till sig och assimilera de intellektuella, samt genom utövande av hegemoni över utbildningssystemet och kunskapsproduktionen skapa sina egna som kan verka för att styra och utveckla hegemonin. De

intellektuella, menar Gramsci (1971:60), är inte heller en egen klass, utan existerar snarare i samtliga klasskikt. Däremot kan de intellektuella hos den progressiva klassen (den klass som för samhället framåt i en ny riktning snarare än att endast upprätthålla sin egen existens), under rätt förutsättningar, utöva sådan makt att de kan knyta till sig och underställa de intellektuella hos de andra klasserna för att på så vis skapa en sorts solidaritet mellan intellektuella, som i förlängningen stöttar den dominerande klassen.

Gramsci (1971:61) argumenterar vidare för att det är viktigt för den dominerande klassen att fortsätta någon form av progression och propagera för varför deras roll som dominerande uppfyller en funktion, därför att om de inte lyckas med det, och alltså tappar sitt momentum, försvinner "spontaniteten" i varför de dominerar. Då måste dominansen istället upprätthållas med mindre dolda former av dominans, som riskerar att kulminera i kupper och polisingripanden.

Bates (1975:353) menar att Gramsci delar upp samhället i civilsamhället och det politiska samhället, där civilsamhället, som utgörs av partier, skolor, kyrkor, tidningar med mera, bidrar till formandet av politiskt och socialt medvetande. Det politiska samhället, däremot, innefattar de offentliga institutionerna som polis, rättssystem, militär och regering. Bates (ibid.) menar att Gramsci anser att staten utövar sin makt genom bägge dessa baser, men att sättet på vilket detta görs skiljer sig åt. Med detta, menar Bates (1975:360), trycker Gramsci på att graden av klassmedvetande, alltså det egna medvetandet om ens plats i klasshierarkin och vad som bör göras, påverkas av den ideologiska kampen mellan rivaliserande sociala klassers intellektuella, något som kan förklaras med begreppet falskt medvetande, som betecknar när en klass med andra klassintressen egentligen, har anammat den styrande klassens ideologi, eftersom deras intellektuella utövar hegemoni över produktionen av ideologi och kunskap. Detta är något som bara kan bekämpas genom en "kritisk förståelse av jaget", som kommer av att delta i den hegemoniska kampen och bli medveten om ens plats i en hegemonisk kraft.

Bates (1975:363) skriver att det normala sättet på vilket en stat utövar makt inte är absolut användning av civilsamhällets maktutövning eller den politiska, utan snarare en kombination av både konsensus och "force", där man genom att inte låta den statliga våldsapparaten vara alltför framträdande får det att framstå som att den "force" som används grundar sig i allmänhetens

medgivande till denna. Således blir också parlamentarismen, “det parlamentära spelet”, centralt i utövandet av hegemoni (ibid). Detta då statens makt ger dem ett stort övertag, där de genom sina överlägsna kommunikationsmedel och informationsinhämtning kan konstruera den allmänna åsikt som är gångbar för dem. När detta går genom de parlamentaristiska systemen skapas illusionen av vad nu hegemonin än vill driva igenom egentligen är ett uttryck för allmänhetens vilja och deltagande i demokratiutövandet (ibid.).

3: Tidigare forskning

Detta segment av uppsatsen har delats upp i två delar. Detta för att den tidigare forskningen på vilken denna uppsats analys delvis vilar, ska vara så lättillgänglig som möjligt. Uppdelningen har gjorts på basis av de två centrala begrepp som nämnts i den tidigare forskningen, där 3.1 behandlar begreppet otrygghet och 4.2 behandlar begreppet det allmänna rättsmedvetandet.

3.1: Otrygghet

Sahlin Lilja menar i *The Emergence, Establishment and Expansion of Fear of Crime Research in Sweden* (2021:19) att otrygghet, den svenska översättningen av begreppet “fear of crime”, inte egentligen syftar på folks faktiska rädsla för brott, utan att otrygghet samt känslorna kring och innebörden av otrygghet konstrueras från ett maktperspektiv för att legitimera genomförandet av en repressiv politik.

För det första menar Sahlin Lilja (2021:48-51) att det inte finns en tydlig koppling mellan en ökning i rädsla för brott och otrygghet, och en faktisk ökning av brotten i fråga. Hon refererar bland annat till en studie genomförd av Von Hofer som visat att den svenska mordfrekvensen legat relativt konstant kring strax över 100 mord per år under en mycket lång tid (ibid.). Andelen mord har alltså inte ökat över tid, med undantag för en mycket liten ökning de senaste åren, samtidigt som de flesta övriga brottskategorier istället minskat (ibid.). Sahlin Lilja (2021:142) menar utöver detta att otrygghet kan påverkas av många andra faktorer än kriminalitetens konsekvenser. Exempelvis kan mediala beskrivningar av brottslighet enligt henne (ibid.) bidra till en från allmänheten felaktig uppfattning om vilket hot kriminaliteten utgör, något som skapar en otrygghet på falska grunder, då media tenderar att överdriva brottslighetens omfattning och

allvarlighet. Sahlin Lilja (2021:261) argumenterar även för att allmänheten inte hade ett särskilt stort intresse i brott och brottslighet som politisk fråga innan detta började förekomma i den från partierna kommunicerade politiska diskursen, och menar med således att intresset för brottslighet och otrygghet kommer ovanifrån och ned, snarare än tvärtom.

Utöver denna kritik av ett kausalt samband mellan brottslighetsnivån och otrygghet, kritiserar Sahlin Lilja trygghetsundersökningar och mätningen av rädsla för brott från ett metodologiskt håll. Bland annat menar författaren (2021:118) att sättet man formulerar och mäter frågorna i trygghetsundersökningarna blir problematiskt. Exempelvis formuleras frågorna enligt Sahlin Lilja (2021:160) på ett sådant sätt att visa brott nedtonas och andra inte ens förekommer i statistiken, där fokus läggs på gatubrott begångna av främlingar istället för ekonomisk brottslighet och våld i hemmet.

Vidare riktar Sahlin Lilja (2021:184, 192) kritik mot undersökningarna för att de formuleras på så vis att man, när man svarar på dem, automatiskt går med på dess grundpremissor om en ökande otrygghet som kommer från gatubrott begångna av för offren okända personer. Ett exempel på detta menar Sahlin Lilja (2021:192) är att många av undersökningarna genom att fråga respondenterna exempelvis hur trygga de känner sig utomhus sent på natten, själva definierar ökande otrygghet som ett socialt problem, med det implicita antagandet att brott gör folk otrygga på kvällen. Sahlin Lilja (2021:254) menar att detta skapar ett narrativ där brotten målas upp som hot underifrån, förklarade med bristande kontroll, vilket flyttar fokus från eventuella materiella förklaringar. Detta, argumenterar Sahlin Lilja (2021:263), är influerat av politiska intressen. Politiken väljer sitt narrativ och vilken forskning som de vill använda sig av, vilket gör att de kunnat etablera detta krigsnarrativ mot kriminaliteten (2021:204), som Sahlin Lilja (2021:206) menar till stor del fokuserar på hårdare straff och ökad kontroll som lösning.

3.2: Det allmänna rättsmedvetandet

Begreppet "det allmänna rättsmedvetandet" definieras av Andersson & Nilsson (2017:163) som sättet på vilket allmänheten uppfattar och tar ställning i frågor som berör brott, brottslighet och rätt. Både Tham & Jerre (2010:6) och Andersson & Nilsson (2017:163) skriver att det allmänna rättsmedvetandet används som en politisk konstruktion för att legitimera olika politiska ingrepp i

den kriminal-och socialpolitiska sfären. Tham & Jerre (2010:6) menar att konceptet inte speglar vad det utger sig för att spegla, alltså hur allmänheten uppfattar rätten och hur den bör vara, utan tvärtom att det är ett begrepp som konstrueras och används från politiskt håll för att på så sätt åberopa allmänhetens stöd för att genomföra olika politiska reformer och åtgärder. Detta stöder Tham & Jerre (2010:3) i deras studie, där respondenter fått sätta påföljd på faktiska rättsfall, med målet att utreda hur allmänhetens uppfattning om brott och brottslighet överensstämmer med hur den tidigare mätts. I dessa studier framkommer att den nivån respondenterna satte på påföljderna antingen vara samma eller lägre än domstolarnas. Något som Tham & Jerre (ibid) menar indikerar att det i själva verket går att ifrågasätta huruvida allmänheten vill ha högre straff, som de menar ofta hävdas i politiken.

Tham & Jerre (2010:7) menar vidare att det i opinionsundersökningar framkommit att allmänheten ställer krav på hårda straff och tycker att nuvarande straff är för låga. Författarna menar dock att detta inte speglar vad allmänheten i själva verket tycker, istället menar de att detta är ett exempel på hur en skenbar uppfattning om det allmänna rättsmedvetandet konstrueras uppifrån, samt att denna användning av opinionsundersökningar blir missvisande (ibid.). Detta beror bland annat på hur frågorna ställs. Allmänheten tenderar att vara positivt inställd till en utveckling eller ökning av en åtgärd oavsett vilken, vilket innebär att om frågan formuleras som om man bör införa längre straff kommer svaret till stor del vara jakande (ibid). Vidare menar de (ibid.) att vilja ha hårdare straff av många ses som ett uttryck för solidaritet med brottsoffer, då en ovilja att höja straffen kan tolkas som att man inte legitimerar offrens lidande. Slutligen menar Tham & Jerre (2010:8-9) att detta sätt att ställa frågor och mäta förutsätter att respondenten vet exakt hur det ligger till med vilka straff som faktiskt utdöms och hur hårda dessa är, alltså en hög nivå av ämnesspecifik kunskap. När allmänheten ska skaffa sig en uppfattning om dels straffen och domstolarna, men även om den brottslighet som dessa ska hantera, hänvisas de ofta till sekundära källor i form av journalister, politiker och personer som företräder olika intressegrupper. Detta gör också att den information som ges av dessa inte helt oberoende källor även kommer påverka allmänhetens uppfattning om fenomenet (ibid.). Även kunskapen om det specifika brottet, dess bakgrund och gärningspersonens bakgrund, kommer också påverka utfallet av en undersökning på dessa premisser. Detta menar Tham & Jerre (2010:25) är något som också framgick i studien, där respondenterna efter att ha blivit insatta i de kontext och

relationsspecifika sammanhang som brotten begåtts, inte alls verkade vara missnöjda med de straff och andra påföljder som blivit utdömda. Tvärtom utdelade respondenterna liknande eller lägre påföljder än de som utdömts. Bland annat framgick i undersökningen, att en majoritet rapporterade att de ville ha högre straff och att de i de specifika fall som de presenterades för trodde att domstolen skulle utdöma mycket lägre straff än de själva gör (2010:50), samtidigt som det framträdde att de flesta respondenter i själva verket själva angav påföljder som är lägre eller liknande de som dömdes ut i domstolen (2010:50).

I artikeln *The Emergence of the Crime Victim* (Tham, Rönneling & Rytterbro:2011.) lyfter författarna att även brottsofferperspektivet används på liknande sätt som det allmänna rättsmedvetandet. De menar (2011:600) att brottsofferperspektivet, med krav på högre straff av hänsyn till denne, utgör en tydlig och kraftfull symbolik som tjänar politiska intressen, något som används av en nyliberal stat som alltmer retirerar från kontroll över ekonomin och andra politiska arenor, för att utöka sin kontroll över den brottsbekämpande, för att legitimera detta (2011:599).

Andersson & Nilsson lyfter i *Svensk kriminalpolitik* (2017:168) hur staten har ett intresse av att framställa brottslighet som en konsekvens av en bristande kontroll. Författarna menar att detta gjort att en bild av brott som en konsekvens av enskilda brottsmotiverade individers handlingar, genom bland annat straffrätten och media har överskuggat strukturella förklaringar (ibid.). Detta menar Andersson & Nilsson (2017:167) även framträder i hur straffrätten agerar, där domar snarare delas ut sett till brottets proportion än till dess effekt för framtida prevention. Detta menar de blir intressant då det vetenskapliga stödet för inkapacitering är lågt, medan ett samband mellan brott och missbruk och andra sociala faktorer kan utläsas (2017:220). Vidare beskriver Andersson & Nilsson att den nuvarande svenska kriminalpolitiken har etablerat hårdare straff, fler poliser och utökad övervakning som det enda allmänt erkända alternativet (2017:213), något de menar kan vara en konsekvens av ett skifte i den politiska ideologi som dominerar, där de påpekar att den svenska kriminalpolitiken under 60-70 och det tidiga 80-talet istället betonade återanpassning och integrering snarare än hårda straff (2017:116-117, 153). Andersson & Nilsson menar att det allmänna rättsmedvetandet sedan 1980-talet har använts av politiker för att legitimera införandet av en ökad kriminalisering och hårdare straff (2017:163). Slutligen menar författarna att det finns en koppling mellan att lägga ansvaret för brott på enskilda individer och

efterföljande straffskärpningar, och det politiska skifte som författarna menar sedan 1980-talet har förespråkats en fri marknad, avregleringar och individuellt egenbestämmande (2017:156-157).

4: Metod och material

4.1: Metod

Uppsatsen inleddes med en av Tavory och Timmermans (2014) inspirerad utgångspunkt i en intressant iakttagelse, i detta fall att de svenska riksdagspartierna såg ut att uppvisa en relativ konsensus kring den förda kriminalpolitiken. Tavory och Timmermans skriver i *Abductive Analysis* (2014:15) att man i en abduktiv analys utgår från att man iakttar det intressanta fenomenet C, och att om förklaringen A då vore sann, vore inte längre C överraskande, utan en direkt följd av A. Detta skulle i sin tur indikera att A är sant (ibid.). Föreliggande studie har inspirerats av detta tillvägagångssätt där den intressanta iakttagelsen (till synes partiöverskridande ideologiska likheter i riksdagen) i ett inledande stadie utreddes genom en innehållsanalys av det empiriska materialet. Denna analys kombinerades sedan med en konstruktionistisk analys utifrån teorin om hegemoni, som ämnar förklara varför fenomenet ser ut som det gör och hur det konstruerats i ett försök att hitta en teoretisk ram, A, inom vilken C (iakttagelsen) inte längre framstår som överraskande, utan som en logisk följd av A.

Insamlingen och analysen av det empiriska materialet har skett enligt ramarna för innehållsanalys, som sammanfattas av Silverman i *Doing Qualitative Research* (2017:878) som en analys vars syfte är att undersöka hur ofta vissa kategorier förekommer i en viss kontext. Således har det empiriska materialet samlats in utifrån huruvida det innehåller kategorier som är relevanta för studien, alltså olika kriminalpolitiska förslag. För att besvara de första två frågeställningarna analyserades sedan dessa kategorier för att ta reda på hur ofta de förekommer hos respektive parti.

Innehållsanalysen kombinerades med en konstruktionistisk analys för att besvara den tredje frågeställningen. Konstruktionismen är en form av analys som utgår från hur olika sociala fenomen konstrueras och upprätthålls (2017:234). Det är en vetenskapsfilosofisk teori i grunden, med utgångspunkt i tanken att samhälleliga fenomen skapas i sociala interaktioner, (ibid.). Teorin

om hegemoni är konstruktionistisk i den mån den försöker förklara hur dominans produceras och upprätthålls, och kombinerades således i denna studie med tidigare nämnda innehållsanalys av den svenska kriminalpolitiken för att förklara hur denna konstrueras och upprätthålls. Det är också utifrån detta hegemoni använts som analytiskt verktyg, för att förklara hur den dominanta kriminalpolitiska ideologin etablerats och dess implikationer. Det bör även tilläggas att det teoretiska ramverket använts deskriptivt snarare än normativt i studiens analys. En skillnad som av Engdahl & Larsson (2011:16) innebär att teorin ämnar förklara hur ett fenomen ser ut, snarare än hur det borde se ut. Alltså ämnar denna uppsats inte förklara hur den svenska kriminalpolitiken borde fungera, utan endast beskriva hur och varför den ser ut som den gör.

Silverman menar (2017:197) att det i arbetet med en kvalitativ textanalys är viktigt att inte bara etablera vilka texter som kommer att omfattas av analysen, utan också vikten av att ha ett tydligt avgränsat material. Detta menar han behövs för att försäkra sig om analysens effektivitet. Silverman betonar (ibid.) även vikten av att redan i början av studien klargöra vilken typ av analys man använder sig av, och sedan se denna som en "verktygslåda" att använda för att illustrera och utveckla materialet i sin analys. Detta är någonting som tagits hänsyn till i arbetet med att avgränsa det empiriska materialet, något som behandlas i avsnitt 4.3. Vidare har anpassningar till detta resonemang gjorts i användandet av det teoretiska materialet, där teorin om hegemoni kombinerat med den tidigare forskningen utgör uppsatsens analytiska verktygslåda. Den tidigare forskningen bidrar till denna verktygslåda genom att diskutera kriminalpolitikens framväxt, dess särdrag, samt de argument den stöder sig på, vilket utvecklar studiens analys genom att förse teorin med den ämnesspecifika kunskap som krävs för att kunna applicera den i en tolkning av empirin. Vad de olika dokument som utgör studiens tidigare forskning behandlar och är nämns ytterligare i 4.2.

4.2: Material

Studiens material består av en kombination av empiriskt material och vetenskaplig litteratur.

Det empiriska materialet utgörs av de berörda partiernas officiella kriminalpolitiska dokument. Vissa partier använder sig av kriminalpolitiska "manifest" eller program, andra inte. I de fall där konkreta program saknas har partiernas andra publicerade dokument som berör de för uppsatsen

aktuella ämnena: polis, brottslighet, organiserad brottslighet, straff, rättsväsende och dylikt, utgjort material. Detta har även gjorts i de fall där partierna har konkreta manifest eller program, i syfte att komplettera det empiriska materialet. Vidare har även det så kallade *Tidöavtalet* (2022), det avtal mellan regeringspartierna Liberalerna, Moderaterna och Kristdemokraterna, samt Sverigedemokraterna kring den politik som krävdes för att säkra Sverigedemokraternas stöd till regeringsbildningen, utgjort del av empirin. Detta gjordes för att *Tidöavtalet*, utöver att spegla de fyra medlemspartiernas kriminalpolitik, även utgör ett av de mer centrala kriminalpolitiska dokument i dagens riksdagspolitik. Slutligen är avtalet viktigt då det bidrar till att utveckla de partier vars ordinarie partidokument inte är lika omfattande.

Den vetenskapliga litteratur som använts i uppsatsen utgörs av dels litteratur som behandlar den svenska kriminalpolitiken, dels av litteratur som behandlar teorin om hegemoni.

Till det förstnämnda hör exempelvis Sahlin Liljas *The Emergence, Establishment and Expansion of Fear of Crime Research in Sweden* (2021), som behandlar hur trygghetsundersökningar och begreppen trygghet och rädsla för brott har utvecklats och etablerats och används i Sverige, och Andersson & Nilssons *Svensk Kriminalpolitik* (2017), som behandlar den svenska kriminalpolitiken, hur den utvecklats och dess särdrag. Till denna del räknas vidare Tham & Jerres *Svenskarnas syn på straff* (2010) som behandlar det allmänna rättsmedvetandet, hur svenskar syn på straff och hur detta mäts, såväl som Thams artikel *Straff-välfärdsstaten och kontrollkultur i svensk kriminalpolitik* (2019) och Tham, Rönneling & Rytterbros artikel *The Emergence of the Crime Victim: Sweden in a Scandinavian Context* (2011), som behandlar den svenska kriminalpolitikens influens av kontrollkultur respektive hur brottsofferperspektivet i använts i den svenska diskursen.

Den del av litteraturen som behandlar det övergripande teoretiska ramverket utgörs till största del av Antonio Gramscis *Prison Notebooks: Selected Readings* (1971), där Gramscis centrala teorier om hegemoni och vad detta har för implikationer för sociologin lyfts fram. Vidare har även Thomas R Bates artikel *Gramsci and the Theory of Hegemony* (1975) inkluderats för att ge en mer sammanfattad och mer modern tolkning av Gramscis teori. Utöver dessa huvudkategorier har även litteratur som syftar till uppsatsens metodologi inkluderats i materialet. Här ingår Davis

Silvermans *Doing Qualitative Research* (2017), och Engdahl & Larssons *Sociologiska perspektiv* (2011). Bägge böcker ger en god insikt i sociologisk metodologi och tillvägagångssätt. Vidare inkluderas även Tavory & Timmermans *Abductive Analysis: Theorizing Qualitative Research* (2014) i en metodologiska litteraturen, då den ger en god och djuplodande inblick i abduktiv metod, från vilken denna uppsats tagit inspiration.

4.3: Urval

I uppsatsen har två separata urvalsprocesser gjorts, en för det empiriska materialet och en för den teoretiska litteraturen.

De dokument som inkluderats i empirin begränsades för det första till de åtta riksdagspartierna: Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna. Detta urval gjordes då den innehållsanalys som gjordes för att besvara frågeställningarna begränsade sig dels till dokument rörande kontexten, alltså den svenska riksdagspolitiken, samt de för studien relevanta kategorierna, alltså kriminalpolitiska förslag. Därav begränsades materialet till riksdagspartierna och deras dokument rörande deras respektive kriminalpolitik. Då alla partier strukturerar sina dokument på olika sätt, inkluderades olika dokument för olika partier. Vissa partier har renodlade kriminalpolitiska program eller manifest, medan andra har strukturerat de relevanta dokumenten efter olika teman. Detta har gjort att flertalet dokument inkluderats för vissa partier, medan andra representeras av ett fåtal. Vilka dessa dokument är redogörs under respektive partis underrubrik i avsnitt 5, för att underlätta läsarens förståelse av materialet.

Det urval som gjorts i den teoretiska litteraturen har ovan nämnts i avsnitt 4.2. Den teoretiska litteraturen har också den avgränsats med hänvisning till Silvermans (2017:197) råd om att begränsa en vetenskaplig studie till det mest konkreta och nödvändiga för analysen. Vidare har urvalsprocessen påverkats av vilken analys som materialet ingår i. Då studien i sitt besvarande av den tredje frågeställningen använder sig av en konstruktionistisk analys, har urvalet av den teoretiska litteraturen begränsats till litteratur som besvarar hur den svenska kriminalpolitiken konstruerats och uppkommit. Där det empiriska materialet till stor del har en naturalistisk

utgångspunkt, alltså i att utreda vad försiggår i ett givet kontext (2017:234), har den teoretiska litteraturen begränsats till att enbart inkludera litteratur som på olika sätt bidrar till bilden av hur den sociala verkligheten uppkommit. Detta har lett till att den litteratur som berör det teoretiska ramverket begränsats till Gramsci (1971) och Bates (1975), och att den tidigare forskningen avgränsats till de mest relevanta i besvarandet av frågeställningen. Målet har varit att uppnå ett teoretiskt material som uttömmande besvarar frågeställningarna.

4.4 Metodologiska problem

Ett metodologiskt problem är att de politiska partiernas kriminalpolitik inte är direkt jämförbar, vare sig i omfattning eller dokumentation. Vissa partier har kriminalpolitiska manifest, andra inte, och hos vissa partier är kriminalpolitiska frågor mer centrala än hos andra partier. Detta påverkar analysen av de politiska partiernas ställning i kriminalpolitiska frågor då de partier med mer utförliga dokument därmed utgör en större del av studien.

Vidare leder uppsatsens tids- och utrymmesmässiga begränsning till att utökad, kompletterande litteratur som hade kunnat användas för att utveckla resonemangen, inte inkluderats. Exempelvis hade en diskursanalys av hur förslagen förs fram i media, kunnat tänkas bidra med nyans. Samma gäller givetvis intervjuer med dels politiker, dels poliser och andra representanter för berörda myndigheter, samt en eventuell kompletterande enkät- eller intervjuundersökning i vad allmänhetens åsikter i frågan är. Vidare kan denna uppsats utifrån den använda metoden endast besvara hur en dominerande ideologi uttrycks, inte hur den utförs. Detta då den utförda innehållsanalysen utförts på den utåt kommunicerade politiken och inte på den implementerade.

Sammanfattningsvis leder dessa metodologiska begränsningar till att denna uppsats inte kan dra några absoluta eller djuplodande slutsatser. Studien och dess resultat är snarare att se som ett försök att bygga vidare på den forskning som redan gjorts på området, samt ge underlag till fortsatta, mer djupgående, studier i ämnet.

5: Resultat

En innehållsanalys av de åtta riksdagspartiernas dokument, utgör punkterna 5.1 till 5.8 i denna del, och punkt 5.9 behandlar *Tidöavtalet* (2022). *Tidöavtalet* ses som representativt för de fyra partierna som ingått det (Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna) och utgör således kompletterande material till deras respektive egna dokument.

5.1: Vänsterpartiet (V)

Vänsterpartiets kriminalpolitiska dokument är *Grova brott* (2022) och *Kriminalitet och kriminalvård* (2022). Vidare har motionerna *Med anledning av prop. 2021/22:17 Slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet* (2021), (2018) samt *Stoppa den grova kriminaliteten* (2021) inkluderats som komplement.

Vänsterpartiet uppger i *Grova brott* (2022) att de ställer sig bakom den rådande regeln att utländska medborgare som begår grova brott i huvudsak bör dömas till utvisning. Vidare kritiserar V i samma dokument det förslag om visitationszoner som vissa partier lyft, och ställer sig kritiska till en kriminalisering av medlemskap i kriminella gäng. I *Kriminalitet och kriminalvård* (2022) uppger V att partiet dels vill utöka avhopparverksamheten och avskaffa livstidsstraffet. I samma dokument framkommer vidare att Vänsterpartiet vill införa det så kallade "sluta skjut"-initiativet mot skjutvapenvåld, på nationell nivå. I *Med anledning av prop. 2021/22:17 Slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet* (2021:4) anger V att partiet inte ställer sig bakom regeringspropositionen att slopa straffreduktionen ("straffrabatten") för unga.

I *Stoppa den grova kriminaliteten* (2021), uppger V ett flertal kriminalpolitiska förslag. För det första menar de att en haverikommission mot skjutningar borde tillsättas (2021:5) samt att ett arbete med destruktiva mansnormers roll i kriminalitet bör utredas (2021:6). Vidare uppges i samma dokument att V vill skjuta till pengar till återfallsförebyggande arbete (ibid). Utöver detta vill Vänsterpartiet slutligen införa riktade insatser mot narkotika och vapen (2021:10) där de

bland annat vill rikta polisens resurser mot områden med hög drogkonsumtion för att sänka efterfrågan av illegala substanser, och se att myndigheten samverkar i kampen mot droger och illegala vapen, med betoning på att stoppa smugglingen av dessa (2021:10,11).

5.2: Miljöpartiet (MP)

Miljöpartiets kriminalpolitiska dokument utgörs av *Stoppa mäns våld mot kvinnor* (2022) och *Ett stopp för den organiserade brottsligheten* (2022). I det förstnämnda dokumentet uppger partiet att de vill skärpa samtyckeslagen till att även innefatta sexköp och förse våldsutövare i nära relation med fotboja. Utöver detta vill de stärka arbetet mot hedersvåld och genomföra lagstiftning som möjliggör att barn inte tvingas umgås med våldsamma föräldrar. I *Stoppa den organiserade brottsligheten* (2022) uppger partiet att de vill höja maxtiden för sluten ungdomsvård och lätta sekretessen mellan myndigheter. De vill också se ett stärkt samarbete mellan myndigheter för att angripa gängens företag genom hygien, bygglov, skattebrott och liknande. MP skriver i samma dokument att de vill se en ökning i antalet poliser och att man ska lätta på sekretessen mellan olika myndigheter. De vill också se ett stärkt samarbete mellan myndigheter för att angripa gängens företag genom hygien-, bygglov-, och skattelagstiftning. Slutligen vill MP utöka det förebyggande arbetet i utsatta områden och förstärka vården och utbildningen för de intagna.

5.3: Socialdemokraterna (S)

Socialdemokraternas kriminalpolitik utgörs av dokumenten *Lag och ordning* (2022), *Så stoppar vi gängkriminaliteten* (2022), samt deras kriminalpolitiska program, *Kriminalpolitiskt program 2018* (2018).

I *Kriminalpolitiskt program 2018* (2018:4) uppger partiet att de vill förbättra polisens arbetsvillkor och anställa fler kvinnor och personer med utländsk bakgrund. Vidare vill Socialdemokraterna (2018:6) skärpa straffet för de som attackerar blåljuspersonal, införa husarrest och elektronisk övervakning mot unga kriminella. Utöver detta vill Socialdemokraterna bland annat skärpa straffen för brott mot knivlagen, övergrepp i rättssak (2018:6) och organiserade stölder (2018:13). Vidare vill S bland annat kriminalisera deltagande i

terrororganisationer (2018:15), kriminalisera hämndporr (2018:16) och skärpa lagstiftningen för hot mot journalister och politiker (ibid.). Utöver detta skriver även S att de vill utöka omhändertagandet av barn och unga enligt LVU, samt införa vistelseförbud som påföljd för barn och unga (2018:12). De vill också öka antalet platser inom Statens institutionsstyrelses (SiS) låsta avdelningar (ibid.). Slutligen uppger S i samma dokument att de vill utöka myndigheters möjlighet till övervakning, där de bland annat vill ge polisen tillgång till hemlig dataavläsning för att kunna läsa krypterad information (2018:6), ge Säkerhetspolisen möjlighet att ta del av signalspaningsunderrättelser under en pågående förundersökning, ge Säkerhetspolisen tillgång till hemlig dataavläsning, samt införa bestämmelser som möjliggör delande av information mellan myndigheterna (2018:15).

I *Lag och ordning* (2022) skriver S att de vill se 50 000 polisanställda 2031, där 34 000 ska utgöras av polisen. De vill vidare utöka kameraövervakningen genom att bland annat slopa nuvarande krav på tillstånd för kameror i kommuner och regioner för kameror utanför kollektivtrafiken (ibid.), samt införa specialgrupper som ska punktmarkera unga som befinner sig i riskzon för kriminalitet (ibid.). Utöver detta skriver Socialdemokraterna att de vill skärpa straffen för våldtäkt och skärpa kraven på våldtäktsdömda att delta i behandling (ibid.).

I *Så stoppar vi gängkriminaliteten* (2022) uppger S att de vill införa ungdomsbevakning som straff, där den dömda döms till husarrest under helger och andra rörelsebegränsningar som ska övervakas med fotboja. Vidare vill de skärpa straffen för mord, misshandel, narkotika- och grovt vapenbrott och utöka möjligheten för socialtjänsten att omhänderta barn (ibid.). Utöver detta anger partiet att villkorlig frigivning ska knytas till deltagande i behandling, att straffet för rekrytering av unga till kriminalitet ska skärpas, samt en allmän straffskärpning för brott som kopplas till kriminella nätverk, mer specifikt grovt olaga tvång, olaga hot, grovt olaga hot, utpressning, grov utpressning och rån (ibid.). Vidare vill Socialdemokraterna att gängkriminella ska kunna dömas hårdare än maxstraffen för respektive brott, att straffet för försäljning av narkotika ska skärpas, och att gränsen för häktning ska sänkas, detta för att möjliggöra en häktning av fler (ibid.). S vill även straffa återfall i brott hårdare, samt att sociala insatser expanderas, exempelvis genom bättre tillgänglighet till socialtjänst, införande av skolsocionomer i utsatta områden, samt lagstifta om kommunernas brottsförebyggande ansvar (ibid.).

5.4: Centerpartiet (C)

Centerpartiets kriminalpolitiska dokument utgörs av dokumenten *Kriminalvården*, *Brottsförebyggande*, *Organiserad brottslighet*, *Polisen*, *Terrorism* och *Sexualbrott*. Inga av dessa dokument har vare sig publiceringsdatum eller datum för uppdatering, men då de återfinns på partiets webbplats anses de som aktuella politiska dokument.

I *Kriminalitet* uppger C att de vill införa GPS-övervakning vid permissioner, och att de utöver allmänt längre straff, vill se att kriminalvården övertar ansvaret för sluten ungdomsvård samt en ökning av platser i fängelse och häkte. De vill även att Kriminalvården ska ta över ansvaret för unga dömda till sluten ungdomsvård när de blir myndiga (ibid.). I *Brottsförebyggande*, argumenterar Centerpartiet för införandet av vistelseförbud och ett utökat samarbete mellan privat och offentlig sektor i det brottsförebyggande arbetet. De vill även utöka antalet trygghetsvårdar i utsatta områden (ibid.). I *Organiserad brottslighet*, menar partiet att de vill se en nolltolerans för småbrott, samt stärka vittnesskyddet där minimistraffet för hot av vittne bör höjas till 2 års fängelse. Partiet skriver även att de vill satsa på skolan som brottsförebyggande insats (ibid.). Vidare skriver partiet i *Polisen* att det, utöver trygghetsvårdar och en allmänt högre polisnärvaro, bör införas så kallade polisassistenter, en polisroll med kortare utbildning än den ursprungliga. I *Terrorism* argumenterar C för att de vill kriminalisera deltagande i våldsbejakande organisationer, och stoppa att offentliga medel går till organisationer som sprider budskap med antidemokratiskt innehåll. Utöver detta uppger Centerpartiet att myndigheternas möjlighet att kontrollera och utvisa personer som kan anses utgöra en fara för rikets säkerhet ska ges bättre förutsättningar (ibid.). I *Sexualbrott*, skriver slutligen C att utredningar om sexualbrott ska prioriteras, samt att de som döms i sexualbrottsmål ska ha genomgått en särskild utbildning i ämnet. Vidare vill de höja straffen för våldtäkt, grov våldtäkt, sexuellt övergrepp samt slopa preskriptionstiden för sexualbrott mot barn (ibid.).

5.5: Liberalerna (L)

Liberalernas kriminalpolitiska dokument utgörs av dokumenten *Polisen*, *Utsatta områden*, *Narkotika* samt *Kriminalvård*. Dessa dokument saknar likt Centerpartiets dito information om publicering och uppdatering, men räknas enligt samma resonemang som i 5.4 som aktuella uttryck för partiets åsikter.

I *Polisen* skriver Liberalerna att de vill utöka antalet poliser med 30 000, samt att de utöver en lönesatsning för poliskåren även vill verka för införandet av europeiskt polissamarbete inspirerat av amerikanska FBI. Liberalerna menar i *Utsatta områden*, att man ska rikta resurser till att bekämpa hedersförtrycket, samt att åtgärder ska tas för att offentliga medel inte ska utbetalas till organisationer som har ett antidemokratiskt innehåll. De vill även se en ökad polisnärvaro i utsatta områden (ibid.). Vidare argumenterar Liberalerna i *Narkotika* för att vård ska prioriteras för bruk av narkotika, medan straffen för distribution och tillverkning ska vara höga. Utöver detta lägger partiet (ibid.) fram förslag om att narkotikan ska bekämpas i alla led, och fortsättningsvis vara olaglig, men att man vill utreda effekterna av den rådande kriminaliseringen av narkotika för eget bruk. Slutligen skriver L i *Kriminalvård* att de vill utöka fängelseplatserna, flytta ansvaret för den slutna vården av unga till kriminalvården samt slopa den idag fastställda rätten till villkorlig frigivning efter två tredjedelar av avtjänat straff.

5.6: Moderaterna (M)

Moderaternas kriminalpolitik sammanfattas i dokumenten *Förebygga brott, Gängkriminalitet, Lag och ordning* och *Brottsoffer*. Likt Centerpartiet och Liberalerna har Moderaterna heller inte någon information kring publicering och dylikt, men ses enligt tidigare förda resonemang trots detta som aktuella politiska dokument.

I *Förebygga brott*, skriver M att de vill se att föräldrar som inte vill ha hjälp med sina barn genom Socialtjänsten, ska kunna bli av med sitt försörjningsstöd, samt att åklagare ska ha befogenhet att fatta beslut om omedelbart omhändertagande av barn enligt LVU. Vidare uppger partiet att de vill ha tydligare krav på att unga i slutna ungdomsvård exempelvis studerar och medverkar i behandling, att samarbetet mellan vården, skolan, socialtjänst, psykvård och ideella organisationer ska stärkas, samt att sekretessen mellan polis och socialtjänst ska slopas (ibid.). Utöver detta vill Moderaterna utöka resurserna till Barn-och ungdomspsykiatri (BUP), och skjuta till resurser till skolan i form av utökad möjlighet att gå om klasser, utöka undervisningen med en timme om dagen och omplacera hotfulla elever (ibid.). Vidare argumenterar Moderaterna för införandet av en särskild lovskola, och för att polisen ska få tillstånd att söka igenom skolor med hund under skoltid, samt att dömda för bruk av narkotika i första hand bör få vård som

påföljd (ibid.). I *Gängkriminalitet* uppger M att dubbla straff ska införas för gängkriminella vid vissa brott (misshandel, rån, olaga hot, våld och hot mot tjänsteman, olaga frihetsberövande samt utpressning), att medlemskap i kriminella gäng ska förbjudas, samt att gängkriminella ska kunna avlyssnas utan brottsmisstanke (ibid.). Moderaterna skriver vidare i *Lag och ordning*, att de vill se en ökning på 10 000 poliser, samt att polisens löner bör höjas. Vidare vill partiet se att skadestånden till brottsoffer ska dubblas, skriver de i *Brottsoffer*. Detta skadestånd ska betalas direkt till brottsoffret (ibid.). Partiet argumenterar i *Grov kvinnofridskränkning*, för att straffet för grov kvinnofridskränkning ska skärpas, och att kontaktförbud och övervakning med fotboja ska sättas in direkt vid kvinnovåld. I *Straff*, argumenterar Moderaterna slutligen för att de vill se fler poliser i yttre tjänst, att straffen för vålds- och sexualbrott ska skärpas, samt att straffvärdet för de tre allvarligaste brotten ska räknas samman när någon begått flera brott. Moderaterna vill att utvisning ska vara huvudregel när utländska medborgare begår ett brott med fängelse i straffskalan (ibid.).

5.7: Kristdemokraterna (KD)

Kristdemokraternas kriminalpolitik sammanfattas i dokumenten *Brottsbekämpning* (2022), *Gängkriminalitet* (2022), *Redo att bekämpa brotten* (2022), *Straff* (2022) samt *Kriminalpolitiskt handlingsprogram* (2021).

I *Brottsbekämpning* sammanfattar KD partiets generella ståndpunkter som att den som begår brott ska få hårda straff. Kristdemokraterna utvecklar detta i *Gängkriminalitet*, där de argumenterar för bland annat införandet av ett förbud mot medlemskap i kriminella gäng, skärpta straff för bland annat narkotikaförsäljning och hårdare straff för attacker mot socialkontor och sjukhus. Vidare skriver de att skolan behöver ta större ansvar i det brottsförebyggande arbetet (ibid.).

Detta utvecklas i *Kriminalpolitiskt handlingsprogram*. Där uppger KD att de vill avskaffa fängelsepresumtionen, begränsa billighetsskäl och förmildrande omständigheter samt avskaffa dagens mängdrabatt (att samtliga brott som utdöms idag inte räknas samman) (2021:6). Vidare vill partiet skärpa kraven vid villkorlig frigivning och utöka övervakningen efter avtjänat fängelsestraff, samt att utvisning ska vara huvudregel personer som är utländska medborgare som

begår brott med mer än sex månaders fängelse i straffskalan (ibid.). Utöver detta utvecklar KD i dokumentet resonemanget kring straffskärpningar och nya kriminaliseringar. Exempelvis vill partiet höja straffen för grovt vapenbrott, övergrepp i rättssak och utpressning (2021:9). Vidare vill KD införa anonyma vittnen, proaktiv avlyssning samt utöka kameraövervakningen (ibid.). Utöver detta menar partiet att de vill kriminalisera försök till ringa stöld och höja straffen för rattfylleri (2021:11). Kristdemokraterna argumenterar också för straffskärpningar för våldtäkt, sexualbrott mot barn och grov fridskränkning (2021:13) samt införandet av kemisk kastrering som krav för villkorlig frigivning av förbrytare som återfaller i sexualbrott (ibid.). Även brott mot äldre menar KD ska straffas strängt, och ses som särskilt allvarliga brott (2021:40). KD vill även införa en nolltolerans mot störande av ordning, utöka Socialtjänstens möjlighet att tvångsomhänderta unga, införa lovskola och att föräldrar ska bekosta sanering av barnens skadegörelse (2021:16). Straffet för sluten ungdomsvård ska också skärpas, samtidigt som ungdomsfängelser ska återinföras (2021:20).

Utöver detta vill KD bland annat återinföra brottet missfirmelse mot tjänsteman (det vill säga förolämpning mot tjänsteman) (2021:23), samt utöka möjligheten att beslagta egendom som kan misstänkas ha införskaffats genom kriminalitet (2021:25). Partiet vill vidare höja polislönerna och öka polisens antal med 5000 till 2029 (2021:33) samt öka det skydd brottsoffer kan få, införa en automatisk utbetalning av skadestånd och säkra en finansiering av brottsofferjourer på lång sikt (2021:15).

5.8: Sverigedemokraterna (SD)

Sverigedemokraternas kriminalpolitiska dokument består av dokumenten *Brott och straff*, *Fängsla och utvisa* samt *Kriminalpolitiskt inriktningsprogram* (2022). De två förstnämnda dokumenten saknar publicerings- och uppdateringsinformation.

I *Brott och straff* skriver SD att partiet vill höja skadestånden till brottsoffer, höja straffen för grova brott samt begränsa permissionsrätten. Vidare vill de införa en betald polisutbildning och höja polisens löner (ibid.). I *Fängsla och utvisa* menar Sverigedemokraterna bland annat att de vill skärpa livstidsstraffen till att inte innefatta möjlighet till tidsbestämt straff, att gängmedlemskap ska kriminaliseras, och att utvisning dels alltid ska prövas när utländsk

medborgare begår brott, dels alltid ska leda till utvisning när brottet har fängelse i straffskalan, samt att även svenska medborgare ska kunna utvisas om de begått allvarliga brott. De vill också utöka polisens befogenheter att beslagta kriminella ägodelar och tillgångar, samt se en mer välutrustad poliskår med exempelvis en utökad mängd vapen (ibid.). Slutligen skriver partiet i *Kriminalpolitiskt inriktningsprogram* (2022:3) att gängkriminalitet ska ges ett särskilt fokus i brottsbekämpningen, att en utökad kamerabevakning bör införas (2022:2), samt att polisen ska få utökade resurser (2022:1).

5.9: Tidöavtalet

Tidöavtalet (2022) är det avtal som ligger till grund för det nuvarande regeringsarbetet, där avtalet ingåtts mellan regeringspartierna Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna och det utomstående partiet Sverigedemokraterna, för att säkra SDs stöd för regeringsbildningen. Avtalet behandlar bland annat kriminalpolitik. Det intressanta med kriminalpolitiken som anslås i avtalet är att det utgör regeringsunderlag. Alltså är detta det som alla inblandade partier har accepterat som politik de ställer sig bakom, även om vissa förslag inte förekommer i deras egna kriminalpolitiska program. Dokumentet kan således användas som komplement för vad partierna själva anger.

Tidöavtalet (2022:19) talar om att möjligheten till hemliga tvångsmedel i det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet ska utökas, samt att personer som anses utgöra säkerhetshot, exempelvis gängkriminella bör utvisas i högre grad, samtidigt som andelen utländska medborgare som ingår i denna miljö bör kartläggas (2022:19,20). Vidare vill avtalet (ibid.) att gängkriminella ska få dubbla straffet som egentligen tillskrivs, samt att visitationszoner ska införas, där polisen i ett visst område får genomföra visitationer. *Tidöavtalet* (ibid.) ger även stöd till införandet av anonyma vittnen, kriminalisering av medlemskap i kriminella gäng, ett införande av vistelseförbud samt att sekretesslagstiftningen bör lättas för att möjliggöra delning av uppgifter mellan myndigheter. För unga lagöverträdare står det i avtalet (2022:22) att en övervägning att sänka straffmyndighetsåldern bör göras, att straffrabatten för de under 18 ska ses över, samt att lagen om vård av unga (LVU) ska användas oftare för att omhänderta unga lagöverträdare, men även unga i närhet till kriminella miljöer och våld. Rörande straffskärpningar och kriminaliseringar står det i dokumentet (2022:23) att straffen för vålds-och

sexualbrotten ska skärpas, samt att polisen ska få ett ökad skydd, bland annat genom återinförandet av kriminaliseringen av missfirmelse mot tjänsteman. Utöver detta ska fängelsepresumtionen, alltså att man i första hand ska undvika att döma till fängelsestraff, avskaffas, samt att billighetsskäl, det vill säga eventuella förmildrande omständigheter, ska ses över (ibid.). *Tidöavtalet* betonar (2022:24) sedan avskaffandet av den så kallade mängdrabatten (se 5.7), och att återfall ska straffas hårdare än det gör idag. Det argumenteras vidare (2022:24;25) att nödvärnsrätten ska stärkas, att villkorlig frigivning inte längre ska vara huvudregel, att kameraövervakningen ska utökas samt att en ny påföljd i form av en förvaringsdom (där den dömda döms till förvar på obestämd tid) ska införas. Slutligen ska permissionsrätten inskränkas, en utredning om att hyra fängelseplatser i andra länder tillsättas, samt en kriminalisering av rymning införas samtidigt som provokativa åtgärder, alltså att polismyndigheten själv kan provocera fram brott i en utredning, ska lagfästas (ibid.).

6: Analys:

Analysen är strukturerad utifrån de tre frågeställningarna: 1 (Finns det en dominerande kriminalpolitisk ideologi hos de åtta riksdagspartierna?), 2 (Om det finns en dominerande kriminalpolitisk ideologi, hur ter sig denna?) och 3 (Hur kan Gramscis teori om hegemoni användas för att förklara den svenska kriminalpolitikens dominerande ideologi?).

Dock framstår det något repetitivt att behandla de två inledande frågeställningarna (6.1 och 6.2) helt fristående. Detta då de till stor del överlappar med varandra. Därför framstår analysen av den andra frågeställningen 6.2 som något kortfattad, då den till stor del besvaras i 6.1.

6.1: Finns det en dominerande kriminalpolitisk ideologi hos de åtta riksdagspartierna?

I analysen framgår förekomsten av en tydlig dominerande ideologi hos riksdagspartiernas kriminalpolitiska dokument. Samtliga partier betonar en önskan om bland annat en stärkt polismyndighet och hårdare straff. Partier både till höger och vänster av den parlamentära mitten lyfter exempelvis att antalet poliser bör öka, likväl en utökad kameraövervakning. Även frågan om hårdare straff är fördelad över bägge brotten, där både vänster-och högern vill skräpa flera straff. Bland annat förslagen om skärpta straff för sexualbrott och straff för

gångkriminalitet. Utöver en skärpning av redan existerande straff vill flertalet partier även införa nya kriminaliseringar och påföljder, bland annat en kriminalisering av medlemskap i kriminella nätverk och ett återinförande av brottet missfirmelse mot tjänsteman, samt ett införande av försöksbrott till ringa stöld. Även förslag om en reformerad sekretesslagstiftning rörande informationsdelning mellan myndigheter och en önskan att döma fler personer till fängelse och slutna ungdomsvård delas av en majoritet av de undersökta partierna. En annan trend i de analyserade dokumenten är att andra insatser än de repressiva, alltså långtgående sociala insatser, och insatser som betonar rehabilitering och dylikt, är underrepresenterade hos de flesta partier. Flertalet partier uppvisar få eller inga alls av denna typ av förslag, exempelvis Sverigedemokraterna och Moderaterna.

Det förekommer en viss variation i det analyserade materialet. Exempelvis betonar Vänsterpartiet och Miljöpartiet förebyggande och långsiktiga sociala insatser i större grad relaterat till sitt övriga material jämfört med övriga partier. Bland annat vill Vänsterpartiet införa ett nationellt avhoppprogram för gängkriminella samt avskaffa livstidsstraffet, och Miljöpartiet uppger att de vill förbättra utbildning och vård för intagna, samt utöka de förebyggande insatserna i utsatta områden. Även vissa av de andra partierna uppvisar en viss variation i sitt material, där exempelvis Moderaterna vill ge ökat stöd till Barn-och Ungdomspsykiatri (BUP) och Liberalerna utreda effekterna av kriminaliseringen av narkotikaanvändning för eget bruk.

Dock menar jag att det fortfarande går att tala om en tydlig repressiv likriktning i det analyserade materialet, då för alla partier gemensamma repressiva policys rörande straffskärpningar, utökad övervakning och ökade anslag till polismyndigheten förekommer i hög grad. Vidare utgör de två partier med störst variation (Vänsterpartiet och Miljöpartiet) endast två åttondelar av riksdagspartierna, och är därför knappast signifikant nog för att utgöra ett legitimt argument mot att en kriminalpolitisk ideologisk dominans skulle förekomma.

6.2: Om det finns en dominerande kriminalpolitisk ideologi, hur ter sig denna?

Som framgår i föregående del uppvisar den kriminalpolitiska ideologiska dominansen hos riksdagspartierna tydliga drag av insatser som kan definieras som repressiva. Dessa särdrag kan

grovt sammanfattas som förslag som betonar “hårdare tag”, alltså hårdare straff, kriminalisering och en utökning av övervakning och polisiära resurser. Majoriteten av partierna förespråkar en utökad kriminalisering och straffökningar, samt ett tillskott av resurser till polisen och övervakningsinfrastrukturen.

Detta överensstämmer vidare med bland annat Andersson & Nilsson (2017) slutsatser om att kriminalpolitiken under lång tid har betonat repressiva insatser över fördelningspolitik, och stöds även av Tham & Jerre (2010) och Sahlin Lilja (2021) som samtliga anser att det finns ett tydligt konsensus rörande just tidigare nämnda insatser.

6.3: Hur kan Gramscis teori om hegemoni användas för att förklara den svenska kriminalpolitikens dominerande ideologi?

Den dominerande kriminalpolitiska ideologin, som tidigare delar i denna analys sammanfattat som en ideologi med betoning på repressiva åtgärder, kan framstå som märklig. Hur kan det komma sig att partier från den parlamentariska vänstern till högern uppnår konsensus? En rimlig första förklaring kan till en början framstå som att dessa förslag skulle vara grundade i antingen en vetenskaplig konsensus i dessa policys effektivitet i att motverka brottsligheten, alternativt en konsekvens av allmänhetens krav. Dock framstår vid en analys bägge dessa förklaringar som föga tillfredsställande.

Både Tham & Jerre (2010), Sahlin Lilja (2021), såväl som Andersson & Nilsson (2017) lyfter i sina respektive texter att politiska partiers åberopande av allmänhetens åsikter som legitimering för kriminalpolitiska policys inte bör tas för självklar sanning. Här kan man återkomma till begreppen “det allmänna rättsmedvetandet” och “otrygghet”. I fallet otrygghet visar Sahlin Lilja (2021) att mätningen av otrygghet uppvisar flera metodologiska problem. För det första uppstår det problem i dels hur frågorna i dessa enkätstudier formuleras, där så kallad “gatubrottslighet”, alltså rån, överfall, misshandel och liknande, premieras över brottslighet i hemmet och så kallade “white collar crimes”, det vill säga ekonomisk brottslighet, arbetsmiljöbrott och andra brott som förknippas med de bättre bemedlade, genom design leder till att gatubrotten, som enligt Sahlin Lilja (2021) stadigt minskat sedan 90-talet, framställs som ett stort skäl till otrygghet. Detta, menar Sahlin Lilja (2021) i kombination med att enkäterna skapats utifrån grundantagandet att

otrygghet beror på brottslighet gör det omöjligt att svara på en sådan enkät, utan att då automatiskt utgå från denna grundpremiss. Sahlin Lilja (2021) menar vidare att sambandet mellan brottslighet och otrygghet inte är självklart, då otryggheten ökar samtidigt som brottsligheten är stillastående eller minskar. Otrygghet, menar Sahlin Lilja (2021), är istället en social konstruktion som kan ha andra orsaker, och som kan förstärkas och användas med politiska motiv.

Detsamma kan även sägas om begreppet “det allmänna rättsmedvetandet”, som av Tham & Jerre (2010) definieras som uttrycket för den allmänna åsikten och vetskapen om hur rätten förs och bör föras. Både Tham & Jerre (2010) såväl som Andersson & Nilsson (2017) menar att legitimera “hårdare tag” med att hänvisa till allmänhetens vilja är problematiskt. Då allmänheten inte besitter den nivå av juridisk kunskap som krävs för att uppge informerade svar på frågor rörande kriminal-och rättspolitik, något som indikeras i Tham & Jerres (2010) studie där respondenter, som inledningsvis uppgav att straffen var för låga, utdelade samma eller lägre straff än de som utdelats i domstolen. Således kan det inte sägas vara klarlagt att den riksdagspolitiska konsensuspolitiken kan förklaras med någon av dessa förklaringsmodeller.

Men varför skulle då samtliga riksdagspartier uppnå denna konsensus? Vid en analys utifrån hegemonibegreppet framträder en möjlig förklaring.

Både Sahlin Lilja (2021), Andersson & Nilsson (2017) samt Tham & Jerre (2010) lyfter att olika sätt att mäta brottslighet och dess konsekvenser konstrueras för att presentera repressiva metoder som den enda självklara lösningen. Sahlin Lilja (2021) menar bland annat att detta görs på grund av att staten är beroende av dess våldsmonopols fortsatta legitimitet för att säkra sin existens, och att otrygghetsundersökningar som pekar på en ökad otrygghet därför blir mer och mer relevant i takt med att brottsligheten, i vars bekämpande våldsmonopolets legitimitet ligger, stabiliseras och i flera fall verkar minska. Detta stöds även av att brottsproblemet, genom trygghetsundersökningarnas betoning på gatubrott över “white collar crimes”, enligt Sahlin Lilja (2021) framställs som hot “underifrån”. Liknande perspektiv lyfts som tidigare nämnts också av Andersson & Nilsson (2017), som delar åsikten om att politiska förslag som legitimerar makten, och studier och narrativ som stöttar just dessa, betonas och får dominera. Detta resulterar i en

dominerande ideologi som undertrycker perspektiv som lyfter omfördelning av resurser som en möjlig lösning samtidigt som narrativet om den ökande kontrollens effektivitet stärks.

Även att det skulle råda en vetenskaplig konsensus kring dessa frågor, och att orsaken till rådande konsensuspolitik ligger däri, kan ifrågasättas. Bland annat menar Andersson & Nilsson (2017) att det inte finns tydliga belägg för fängslandets brottsförebyggande effekter, samtidigt som just de insatser som fått stå tillbaka i riksdagspartiernas politik, alltså sociala och ekonomiska insatser, uppvisat en förmåga att minska brottsligheten. Detta stöds i sin tur även av Sahlin Lilja som refererar till bland annat Von Hofers undersökning om brott i Sverige för att argumentera för att brottsligheten i Sverige faktiskt inte ökar, och att ingrepp mot brottsligheten alltså nödvändigtvis inte måste leda till en minskning i otryggheten. Även den metodologiska kritik som Tham & Jerre (2010) samt Sahlin Lilja (2021) lyft mot användandet av mätningar av det allmänna rättsmedvetandet respektive otrygghet, torde också ses som tydliga exempel på avsaknaden av vetenskaplig samstämmighet i frågan.

Dessa slutsatser framstår tydligare när de analyseras utifrån det hegemoniteoretiska perspektivet. De presenterade sätten att åberopa allmänhetens stöd för sagda repressiva politik kan utifrån Gramsci (1971) tolkas som ett uttryck för hur staten utövar dominans (hegemoni) över kunskapsproduktionen, med syfte att upprätthålla och stärka sin egen makt.

Riksdagspartierna, som genom sin makt att rösta på regeringens förslag, tillsammans med regeringen, som sitter på den yttersta makten, kan tolkas utgöra det dominerande maktskiktet Gramsci talar om. Med detta i åtanke får inte bara hur de etablerar och upprätthåller sin dominans, utan också vilka beslut de försöker genomföra, en möjlig förklaring. Gramsci (1971) menar som sagt att staten, för att undvika att behöva använda sig av våldsmonopolet, utövar hegemoni över kunskapsproduktionen, för att således skapa allmänhetens medgivande för den förda politiken och statens fortsatta maktupprätthållande. I fallet med riksdagen kan det tolkas som att denna hegemoni upprätthålls med hjälp av de studier och undersökningar som Tham & Jerre (2010), samt Sahlin Lilja (2021) påpekat ger en missvisande bild av allmänhetens uppfattning av vilken kriminalpolitik som är mest gynnsam, samt påverkar sättet på vilket allmänheten upplever behovet av "hårda tag" och vilka hot de ställs inför.

Även de politiska förslag som hegemonin med denna analys lyfter fram, kan tolkas enligt en gramsciansk modell. Sahlin Lilja (2021) såväl som Tham & Jerre (2010) påpekar att brottsligheten tenderar att framställas som ett hot underifrån som i sin tur är en konsekvens av bristande kontroll. Vilket genom att använda teorin om hegemoni (Gramsci:1971) kan tolkas utgöra ett sätt för det maktavande skiktet att flytta fokus från andra eventuella orsaker till kriminalitet, såsom en eventuellt ojämn fördelningspolitik. Detta framstår också tydligt i det empiriska materialet, där förslag rörande omfördelning nästan helt lyser med sin frånvaro, något som även lyfts av Sahlin Lilja (2021), Tham & Jerre (2010) samt Andersson & Nilsson (2017). Detta stöds vidare av det samband Andersson & Nilsson (2017) menar finns mellan ett politiskt paradigmskifte på 80-talet, där intåget av nyliberal politisk dominans som betonade individualism och avreglering, korrelerade med detta förändrade sätt att tala om och mäta brottslighet, samt den efterkommande kriminalpolitiska konsensus som idag råder.

7: Sammanfattning

Sammanfattningsvis framträder i analysen en bild av den svenska kriminalpolitiken som påverkad av en dominerande ideologi med sin bas i att repression och en syn på att orsaken till kriminaliteten har sin grund i bristande kontroll över gratubrottsligheten. Genom att använda sig av ett gramscianskt synsätt kan således denna kriminalpolitiska konsensus förklaras som ett resultat av det dominerande skiktets utövande av hegemoni över kunskapsproduktionen, och att detta skikt genom att applicera denna taktik konstruerar allmänhetens medgivande för deras förklaring av brottslighetens orsaker samt bortprioriterar fördelningspolitiska och socioekonomiska förklaringar. Detta förklaring framstår i denna analys i sin tur som en konsekvens av maktskiktets försök att sälla bort förklaringsmodeller som kritiserar deras egen världsbild och, i förlängningen, deras legitimitet.

8: Avslutning och vidare diskussion:

Denna begränsade studie visar alltså att de svenska partier som ingått i undersökningen delar vissa kriminalpolitiska åsikter i en sådan omfattning att det finns fog för att tala om en hegemonisk svensk kriminalpolitik. Grunddragen i en sådan politik tycks vara repressiv med

betoning på hårdare straff, ökad kriminalisering samt ökad övervakning och polisiära resurser. Gramscis hegemonibegrepp har visat sig vara ett relevant analytiskt verktyg där en kriminalpolitisk hegemoni kan förklaras som maktens utövande dominans över kunskapsskapandet, för att upprätthålla den egna legitimiteten. Genom att återgå till studiens abduktionistiska inspiration, där målet med en undersökning är att hitta en förklaring som får det undersökta fenomenet att framstå som en rimlig följd av förklaringen, framstår hegemoni som en effektiv teoretisk ram. Den dominerande kriminalpolitiska ideologin, som i sig kan framstå som märklig och slumpartad, blir utifrån den hegemoniteoretiska analys som utförts en logisk följd av en etablerad hegemoni i riksdagspolitiken.

Att det skulle kunna existera en maktrelation som inte bara leder in människor i kriminalitet utan också avgör vad som uppfattas som kriminalitet och vilka personer från vilka grupper som får känna på följderna av detta, är som betonas av bland andra Sahlin Lilja (2021) och Andersson & Nilsson (2017) sällan närvarande i den politiska debatten, även om det ofta framträder i den kriminologiska forskningen. Det en systemkritisk infallsvinkel i ämnet kan bidra med är att flytta fokus från det som ofta tenderar att vara en reduktionistisk cirkel av argument utan högre ambitioner än att diskutera kriminalitet och brott på en detaljnivå, och således istället anamma ett makroperspektiv. Detta perspektiv kan i sin tur kritisera rådande paradigmen utan att fastna i att argumentera mot de premisser som den kriminalpolitiska hegemonin själv agerar inom, som fallet är i diskursen kring otrygghet och det allmänna rättsmedvetandet (Sahlin Lilja:2021, Tham & Jerre:2010). Att lyfta den rådande politikens utövande av hegemoni kan bidra till att förklara den politik som förs, samt förtydliga att maktens hävdande av allmänhetens och vetenskapens stöd kan tolkas som ett uttryck för hegemoni.

Denna studie är att se som ett försök att öppna upp för kommande forskning på detta område. Ämnet kan med fördel utforskas vidare i kommande studier, där undersökningar med ett bredare empiriskt underlag hade kunnat utveckla och vidga resonemanget ytterligare. Den i studien använda kombinationen av hegemoni och innehållsanalys i den givna tidsramen begränsar resultatet till enbart den politik som de studerade partierna uttrycker, snarare än den faktiskt förda. Det finns således ingen nödvändig korrelation mellan kommunicerad och implementerad politik. För att utveckla och vidare bygga på denna tes hade vidare forskning tjänat på att utreda

hur den uttryckta hegemonin utförs i praktiken. Förslag på sådana studier är exempelvis fortsatt innehållsanalys med fokus på utfallet av riksdagsvoteringar i kriminalpolitiska frågor. Även liknande studier i hur dessa beslut genomförs på regional och kommunal nivå hade varit intressanta för att testa och utveckla detta resonemang. Teorin om hegemoni har i denna studie visat sig vara mångsidig och applicerbar i en konstruktionistisk analys av svensk politik, något som fortsatt forskning med fördel kan använda sig av.

Källförteckning:

Andersson, Robert & Nilsson, Roddy. (2017). *Svensk kriminalpolitik*. 2 uppl. Stockholm: Liber

Bates, R Thomas. (1975). Gramsci and the Theory of Hegemony. *Journal of the History of Ideas*. vol. 36 (2). ss. 351-366. doi: 10.2307/2708933.

Centerpartiet. *Kriminalvården*.

<https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/lag-och-ratt/kriminalvarden> [2023-05-10].

Centerpartiet. *Brottsförebyggande*.

<https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/lag-och-ratt/brottsforebyggande>
[2023-05-10].

Centerpartiet. *Organiserad brottslighet*.

<https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/lag-och-ratt/organiserad-brottslighet>
[2023-05-10].

Centerpartiet. *Polisen*.

<https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/lag-och-ratt/polisen> [2023-05-10].

Centerpartiet. *Terrorism*.

<https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/lag-och-ratt/terrorism> [2023-05-10].

Centerpartiet. Sexualbrott.

<https://www.centerpartiet.se/var-politik/politik-a-o/lag-och-ratt/sexualbrott> [2023-05-10].

Engdahl, Oskar & Larsson, Bengt. (2011). *Sociologiska perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Gramsci, Antonio; Hoare, Quintin (red.) & Smith, Nowell Geoffrey (red.). (1971). *Selections From the Prison Notebooks*. New York: International Publishers.

Miljöpartiet. (2022). *Stoppa mäns våld mot kvinnor*.

<https://www.mp.se/valmanifest2022/stoppa-mans-vald-mot-kvinnor/> [2023-05-10].

Miljöpartiet. (2022). *Ett stopp för den organiserade brottsligheten*.

<https://www.mp.se/valmanifest2022/ett-stopp-for-den-organiserade-brottsligheten/> [2023-05-10].

Kristdemokraterna. (2022). *Brottsbekämpning*.

<https://kristdemokraterna.se/var-politik/politik-a-till-o/brottsbekampning> [2023-05-10].

Kristdemokraterna. (2022). *Gängkriminalitet*.

<https://kristdemokraterna.se/var-politik/politik-a-till-o/gangkriminalitet> [2023-05-10].

Kristdemokraterna. (2021). *Kriminalpolitiskt handlingsprogram*.

<https://kristdemokraterna.se/download/18.3a4345ef180fae4e05f122e/1653653229086/Kriminalpolitiskt%20Handlingsprogram.pdf> [2023-05-10].

Kristdemokraterna. (2022). *Redo att bekämpa brotten*.

<https://kristdemokraterna.se/var-politik/vara-viktigaste-fragor/redo-att-bekampa-brotten> [2023-05-10].

Kristdemokraterna. (2022). *Straff*.

<https://kristdemokraterna.se/var-politik/politik-a-till-o/straff> [2023-05-10].

Liberalerna. *Kriminalvård.*

<https://www.liberalerna.se/politik/politikkriminalvard> [2023-05-10].

Liberalerna. *Narkotika.*

<https://www.liberalerna.se/politik/narkotika> [2023-05-10].

Liberalerna. *Polisen.*

<https://www.liberalerna.se/politik/polisen> [2023-05-10].

Lilja, Sahlin Hanna. (2021). *The Emergence, Establishment and Expansion of Fear of Crime Research in Sweden.* Lund: Lunds universitet.

Liberalerna. *Utsatta områden.*

<https://www.liberalerna.se/politik/utsatta-omraden> [2023-05-10].

Moderaterna. *Förebygga brott.*

<https://moderaterna.se/var-politik/forebygga-brott/> [2023-05-10].

Moderaterna. *Gängkriminalitet.*

<https://moderaterna.se/var-politik/gangkriminalitet/> [2023-05-10].

Moderaterna. *Lag och ordning.*

<https://moderaterna.se/var-politik/lag-och-ordning/> [2023-05-10].

Moderaterna. *Brottsoffer.*

<https://moderaterna.se/var-politik/brottsoffer/> [2023-05-10].

Moderaterna. *Grov kvinnofridskränkning.*

<https://moderaterna.se/var-politik/grov-kvinnofridskrankning/> [2023-05-10].

Moderaterna. *Straff*.

<https://moderaterna.se/var-politik/straff/> [2023-05-10].

Riksdagen. (2021). *Med anledning av prop. 2021/22:17 Slopad straffrabatt för unga myndiga vid allvarlig brottslighet*.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/med-anledning-av-prop-20212217-slopad_H9023657 [2023-05-10].

Riksdagen. (2019). *Med anledning av prop. 2018/19:138 Straffet för mord*.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/med-anledning-av-prop-201819138-straffet-for_H70230 [2023-05-10].

Riksdagen. (2021). *Stoppa den grova kriminaliteten*.

<https://data.riksdagen.se/fil/D1018FFB-B028-47FF-8348-1B18E95AD874> [2023-05-10].

Silverman, David. (2017). *Doing Qualitative Research*. Sage.

Socialdemokraterna. (2022). *Gängkriminalitet*.

<https://www.socialdemokraterna.se/var-politik/bekampa-kriminaliteten-och-bryt-segregationen/gangkriminalitet> [2023-05-09].

Socialdemokraterna. (2018). *Kriminalpolitiskt program*.

<https://www.socialdemokraterna.se/download/18.12ce554f16be946d04640da8/1568881618024/kriminalpolitiskt-program-2018-06-07.pdf> [2023-05-09].

Socialdemokraterna. (2022). *Lag och ordning*.

<https://www.socialdemokraterna.se/var-politik/a-till-o/lag-och-ordning> [2023-05-09].

Sverigedemokraterna. *Brott och straff*.

<https://sd.se/vad-vi-vill/brott-och-straff/> [2023-05-10].

Sverigedemokraterna. *Fängsla och utvisa*.
<https://sd.se/vad-vi-vill/fangsla-och-utvisa/> [2023-05-10].

Sverigedemokraterna. (2022). *Kriminalpolitiskt inriktningsprogram*.
<https://sd.se/wp-content/uploads/2022/07/kriminalpolitiskt-inriktningsprogram.pdf> [2023-05-10].

Tham, Henrik & Jerre, Kristina. (2010). *Svenskarnas syn på straff*. Stockholm: Stockholms universitet.

Tham, Henrik. (2019). Straff-välfärdsstaten och kontrollkultur i svensk kriminalpolitik. *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, vol. 106(1), ss. 6-18. doi: 10.7146/ntfk.v106i1.124721

Tham, Henrik; Rönneling, Anita & Rytterbro Lise-Lotte. (2011). The Emergence of the Crime Victim: Sweden in a Scandinavian Context. *Crime and Justice*. vol. 40(1). ss. 555-611. doi: 10.1086/659838

Tavory, Iddo & Timmermans, Stefan. (2014). *Abductive Analysis: Theorizing Qualitative Research*. Chicago: Chicago University Press.

TT (2022). *Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige*.
<https://via.tt.se/data/attachments/00551/04f31218-dccc-4e58-a129-09952cae07e7.pdf>
[2023-05-09].

Vänsterpartiet. (2022). *Grova brott*.
<https://www.vansterpartiet.se/var-politik/politik-a-o/grova-brott/> [2023-05-10].

Vänsterpartiet. (2022). *Kriminalitet och kriminalvård*.
<https://www.vansterpartiet.se/var-politik/politik-a-o/kriminalitet-och-kriminalvard/> [2023-05-20].

